

Sygn. akt I PK 252/18

POSTANOWIENIE

Dnia 3 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z powództwa M. M.
przeciwko J. M.
o diety z tytułu podróży służbowych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 września 2019 r.,
skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 21 czerwca 2018 r., sygn. akt VIII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ł. , wyrokiem z 26 stycznia 2018 r., po ponownym rozpoznaniu sprawy z powództwa M. M. przeciwko J. M. , o diety z tytułu podróży służbowych zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem diet z tytułu podróży służbowych następujące kwoty:

1. 546,49 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 27 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
2. 375,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 2 lutego 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

3. 216,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 13 lutego 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
4. 902,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 24 lutego 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
5. 688,81 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 14 marca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
6. 304,61 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 20 marca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
7. 23,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 22 marca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
8. 168,68 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 26 marca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
9. 23,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 26 marca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
10. 1.315,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 6 kwietnia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
11. 332,59 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 10 kwietnia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
12. 531,94 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 17 kwietnia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

13. 1.265,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 28 kwietnia 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
14. 200,15 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 4 maja 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
15. 221,11 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 13 maja 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
16. 355,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 26 maja 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
17. 167,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 28 maja 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
18. 557,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 8 czerwca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
19. 177,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 11 czerwca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
20. 1.065,46 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 24 czerwca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
21. 177,69 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 7 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;
22. 354,11 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 9 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

23.131,15 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 10 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

24.132,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 13 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

25.169,22 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 14 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

26.169,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 16 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

27.336,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od 21 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie powództwo oddalono.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że pozwany J. M. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Transport-Spedycja „M.”. Powód M. M. był zatrudniony u pozwanego na podstawie umowy o pracę, na stanowisku kierowcy. Powód w ramach wykonywanych obowiązków jeździł za granicę, głównie do krajów Unii Europejskiej. Wszyscy kierowcy zatrudnieni u pozwanego poza wynagrodzeniem zasadniczym otrzymywali dodatkowe kwoty. Wynagrodzenie składało się z podstawy w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz diet i ryczałtów – wypłacanych w zależności od liczby wyjazdów. Diety wynosiły ok. 40 euro za dobę. Wszyscy kierowcy mieli wypłacane wynagrodzenie zasadnicze w takiej samej formie, kwitowali jego odbiór na liście płac – miała ona formę kartki formatu A4, na której sporządzano listę osób pobierających wynagrodzenie. Powód podpisywał się na tej liście.

W przedsiębiorstwie prowadzonym przez pozwanego pracodawcę nie obowiązywały żadne regulacje w zakresie należności z tytułu podróży służbowych.

W czasie podróży służbowych powód trzy razy korzystał z noclegu w hotelach. Zazwyczaj spał w kabinie samochodu. Wyżywienie organizował we

własnym zakresie. Przed wyjazdem kierowcy otrzymywali druki delegacji. Kierowcy nie wypełniali ich samodzielnie. Po dojechaniu do celu druki delegacji były stemplowane w miejscu zdania towaru. Po powrocie do kraju kierowcy zostawiali dokumenty w samochodzie albo przekazywali je bezpośrednio pracodawcy. Pracownicy zazwyczaj na druku delegacji kwitowali odbiór pieniędzy z tytułu diet. Kwota pokwitowana przez powoda na poleceniach wyjazdu służbowego jako odebrana z tytułu diet w okresie od 15 lipca 2011 r. do 17 lipca 2012 r. wyniosła łącznie 42.733,23 złotych.

W dniu 31 lipca 2012 r. pozwany rozwiązał z powodem umowę o pracę z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia. Po rozwiązaniu umowy o pracę powód nie zgłaszał zastrzeżeń do rozliczeń między nim i pozwanym.

Przy ustalaniu wysokości należności powoda Sąd Rejonowy posiłkował się opinią biegłego z zakresu rachunkowości. Sąd pierwszej instancji dał wiarę zapiskom powoda, które znalazły się w załączonej do akt kserokopii jego kalendarza za okres objęty żądaniem pozwu, za jaki pozwany nie załączył żadnej dokumentacji. Za uznaniem wiarygodności tych zapisków przemawiało przede wszystkim stanowisko wyrażone przez biegłego, który w wydanej przez siebie opinii stwierdził zbieżność co do dat wyjazdów oraz krajów załadunku i rozładunku towaru znajdujących się na listach CMR (o ile zostały tam zmieszczone) z częścią dat i miejsc zapisanych w kalendarzu powoda, co uprawdopodobnia zapiski powoda. Pozwany pracodawca nie przedłożył prawidłowej dokumentacji umożliwiającej zweryfikowanie czasu trwania podróży służbowych powoda w okresie od stycznia 2011 r. do 14 lipca 2011 r. W związku z tym dla dokonania wyliczeń za ten okres biegły z zakresu rachunkowości przyjął dane przedstawione przez powoda, z uwzględnieniem materiałów pomocniczych znajdujących się w aktach sprawy.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, z druków delegacji załączonych do akt sprawy wynika, że pozwany prawidłowo dokonywał wyliczenia diet z tytułu podróży zagranicznych oraz diet z tytułu podróży krajowych. Sąd ustalił jednak, że za okres od stycznia do 14 lipca 2011 r. pracodawca nie prowadził dokumentacji pozwalającej na odtworzenie tras podróży ani nie wymagał pokwitowania przez pracownika odbioru wypłacanych mu należności. Brak dokumentacji dotyczącej rozliczania czasu pracy i wynagrodzenia za pracę bądź prowadzenie jej nierzetelnie

powoduje, że w razie sporu to pracodawca ma wykazać, że pracownik nie pracował w takim wymiarze, jak twierdzi, lub że faktycznie otrzymał określone kwoty. Z obowiązku prowadzenia ewidencji wynikają bowiem konsekwencje w zakresie ciężaru dowodu (art. 6 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Strona pozwana nie przedstawiła dowodów potwierdzających wypłatę powodowi diet z tytułu podróży służbowych za okres, za który brak jest poleceń wyjazdu służbowego. Za wiarygodne uznano natomiast notatki zawarte w kalendarzu powoda odnośnie do dat i krajów wyjazdów.

W rezultacie Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem diet za podróże służbowe w okresie od 9 stycznia 2011 r. do 6 lipca 2011 r. kwoty w wysokościach wynikających z opinii biegłego z zakresu rachunkowości. Sprecyzowane w pozwie żądania zapłaty przekraczające te wysokości (wyliczone przez biegłego) Sąd pierwszej instancji oddalił jako nieudowodnione. W całości Sąd oddalił jako niezasadne żądanie zasądzenia diet za okres od 15 lipca 2011 r. do 17 lipca 2012 r.

Podniesiony przez stronę pozwaną w piśmie procesowym z 5 października 2017 r. zarzut przedawnienia roszczeń ponad kwotę dochodzoną pozwem w ocenie Sądu Rejonowego nie podlegał rozpoznaniu, gdyż kwoty zasądzone mieszczą się w kwotach dochodzonych pozwem wniesionym 25 lutego 2013 r., czyli przed upływem okresu przedawnienia.

Apelacja pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. została uwzględniona w niewielkiej części. Sąd Okręgowy w Ł., wyrokiem z 21 czerwca 2018 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w pkt 10 sentencji wyroku w miejsce zasądzonej kwoty 1.315,12 zł zasądził kwotę 1.155,95 zł. W pozostałym zakresie apelację pozwanego oddalił.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i obowiązujących przepisach prawa. Zarzuty pozwanego sprowadzały się w zasadzie jedynie do polemiki ze stanowiskiem Sądu Rejonowego i interpretacją dowodów dokonaną przez ten Sąd. Apelujący przeciwstawił ocenie dokonanej przez Sąd swoją analizę zgromadzonego materiału dowodowego, co nie wystarczyło do uwzględnienia apelacji.

Sąd drugiej instancji przypomniał, że to na pracodawcy ciążył obowiązek wykazania, że pracownik nie wykonywał pracy w ramach delegacji zagranicznych w takim wymiarze, jaki wynikał z jego twierdzeń; powinności tej pozwany nie sprostął. Obiektywnym dowodem na tę okoliczność mogła być jedynie dokumentacja pracownicza, w sposób rzetelny i zgodny z prawdą stwierdzająca fakt wykonywania przez powoda pracy w czasie odpowiadającym normom określonym w treści łączącego strony stosunku pracy. Brak jakiegokolwiek dokumentacji pracowniczej ze spornego okresu nie może tym samym rodzić niekorzystnych skutków po stronie powoda. Konsekwencją braku ewidencji czasu pracy lub jej nierzetelności jest powstanie po stronie pracownika możliwości udowodnienia swoich roszczeń płacowych wszelkimi sposobami, w tym za pomocą dowodów z zeznań świadków czy też własnoręcznie prowadzonej dokumentacji, co miało miejsce w rozpoznawanej sprawie. Za wiarygodnością dokumentacji przedstawionej przez powoda przemawiało także stanowisko wyrażone przez biegłego.

Sąd drugiej instancji uznał jedynie za słuszny zarzut wyjścia poza granice rozpoznania w zakresie diety za okres od 14 marca 2011 r. do 22 marca 2011 r. Sąd pierwszej instancji zasądził z tego tytułu kwotę 1.315,12 zł, podczas gdy powód w pozwie żądał jedynie kwoty 1.155,95 zł.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości. Skargę oparto na podstawach:

1) naruszenia przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy: art. 321 k.p.c. przez przekroczenie granic orzekania wyznaczonych treścią żądania powoda i orzeczenie ponad żądanie pozwu, a także art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. przez nierozpoznanie przez Sąd drugiej instancji podniesionych w apelacji zarzutów oraz bezkrytyczne oparcie się Sądów obu instancji na zakwestionowanej przez pozwanego opinii biegłego z zakresu rachunkowości i wydanie wyroku w oparciu o założenia tej opinii, mimo zastrzeżeń do opinii składanych przez pozwanego;

2) naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 291 § 1 k.p. polegającego na nieuwzględnieniu zarzutu przedawnienia ponad kwotę wartości przedmiotu sporu, tj. ponad 30.176,18 zł, i wydanie wyroku zasądzającego, mimo

że pozwany udowodnił, że zapłacił powodowi z tytułu diet kwotę przewyższającą wartość przedmiotu sporu, a mianowicie 42.733,23 zł.

Pozwany wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu kasacyjnym.

Skarżący wniosł o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz na potrzebę wykładni przepisów prawa, które budzą poważne wątpliwości. Skarżący uznał za konieczne dokonanie przez Sąd Najwyższy wykładni art. 321 k.p.c. w kontekście ustaleń faktycznych sprawy, w której powód dochodził pozwem kwoty 30.176,18 zł. W toku sprawy ustalono, że w okresie spornym pozwany spełnił świadczenia z tytułu diet w wysokości 42.733,23 zł. Mimo to Sąd *meriti* zasądził kwotę 10.750,72 zł. Powód otrzymał zatem z tytułu diet łącznie kwotę 53.483,95 zł, w sytuacji gdy wnosił o zasądzenie 30.176,18 zł. Ponadto, zdaniem skarżącego, Sąd *meriti* rażąco naruszył art. 291 § 1 k.p., nie uwzględniając zarzutu przedawnienia ponad żądanie pozwu. Jako argument za przyjęciem skargi do rozpoznania skarżący podał także niedokonanie weryfikacji zaskarżonego wyroku przez Sąd Okręgowy w świetle zarzutów podniesionych w apelacji. Z tych względów, zdaniem skarżącego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Nie przysługuje od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji poza tokiem instancji. Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania musi być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które jeszcze nie doczekały się sądowej interpretacji albo wywołują poważne wątpliwości interpretacyjne,

rozstrzygnięciem istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza o charakterze precedensowym, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, wreszcie wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, pozwalających Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw, które będą merytorycznie rozpoznane (tzw. przedsąd). Ustawodawca uznaje za doniosłe zadania Sądu Najwyższego związane przede wszystkim z doskonaleniem wykładni prawa i jego stosowania, ujednolicaniem orzecznictwa, rozwojem jurysprudencji, a w dalszej kolejności zadania polegające na eliminacji w dostępnych granicach orzeczeń niegodnych ochrony ze względu na oczywiste naruszenie prawa lub wydanie ich w warunkach nieważności. Wymagania konstrukcyjne skargi określa art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c., nakładając na skarżącego obowiązek zawarcia w skardze wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W rozpoznawanej sprawie skarżący podniósł w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dwa zasadnicze argumenty. Powołał się na występowanie istotnego zagadnienia prawnego i konieczność dokonania wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, co odniósł do art. 321 k.p.c., oraz na oczywistą zasadność skargi, co odniósł do naruszenia art. 291 § 1 k.p.

Za istotne zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego skarżący uznaje problem wyjścia przez Sąd *meriti* poza granice żądania. Skarżący podnosi, że Sąd *meriti* ustalił, iż powód uzyskał od pracodawcy z tytułu diet kwotę przewyższającą wartość dochodzonych roszczeń, a mimo to

zasądził na rzecz powoda dodatkowo 10.750,72 zł. W związku z tym przedstawia zagadnienie prawne, czy wskazanie przez powoda łącznej wartości roszczenia, ram czasowych oraz tytułu, z jakiego wywodzi roszczenie, jest wiążące dla sądu i stanowi granice orzekania oraz czy wykazanie i udowodnienie przez pozwanego, że spełnił świadczenie w wyższej kwocie niż dochodzona przez powoda, spowodowało wygaśnięcie roszczenia głównego.

W ocenie Sądu Najwyższego przedstawiona kwestia nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W przypadku powołania się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. należy sformułować zagadnienie prawne oraz przedstawić odrębną, pogłębioną argumentację prawną wskazującą na istnienie okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; a w najnowszym orzecznictwie postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 maja 2018 r., I CSK 23/18, LEX nr 2508110; z 23 maja 2018 r., I CSK 33/018, LEX nr 2508114). Przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem o charakterze prawnym, nie zaś faktycznym albo wynikającym z zarzucanych przez skarżącego uchybień sądu, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790).

Wstępnie należy przypomnieć, że wyznaczone żądaniem powoda i jego uzasadnieniem faktycznym granice wyrokowania stoją na przeszkodzie orzeczeniu co do przedmiotu, który tym żądaniem nie był objęty (art. 321 § 1 k.p.c., *verba legis*: sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie). Jeżeli zatem z przytoczonych przez powoda okoliczności faktycznych wynika, że przysługujące mu roszczenie jest wyższe albo że przysługuje mu jeszcze inne – poza żądanym – roszczenie, sąd nie może wyrokować co do tego niezgłoszonego roszczenia ani zasądzić roszczenia w większej wysokości (rozmiarze) niż żądał powód. W sytuacji, w której powód

dokonyje kumulacji roszczeń (tak jest w rozpoznawanej sprawie, w której powód domagał się zasądzenia diet z tytułu podróży służbowych za różne okresy), sąd jest związany podstawą faktyczną co do każdego z roszczeń z osobna (w szczególności co do okresu, za jaki dochodzona jest konkretna kwota diety). Orzeczenie ponad żądanie stanowiłoby zasądzenie na rzecz powoda kwoty ogólnie mieszczącej się w dochodzonej pozwem, ale przekraczającej którekolwiek ze składowych roszczeń (np. za inny okres niż określony przez powoda).

Rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego przedstawianego jako argument za przyjęciem skargi kasacyjnej powinno wpływać na rozpoznanie sprawy. Oznacza to, że choć powinno ono posiadać walor abstrakcyjny, to musi pozostawać w związku ze sprawą, w tym z ustaleniami faktycznymi. Stanowisko skarżącego, będące podstawą podnoszonych wątpliwości interpretacyjnych, nie uwzględnia tego, że powód, inicjując postępowanie, zgłosił w pozwie szereg odrębnych żądań związanych ze sprecyzowanymi co do czasu podróżami służbowymi. Nie jest więc prawdziwe założenie pozwanego, że powód wskazał ogólną sumę należności (skumulował roszczenia) oraz ogólne ramy czasowe, za które dochodzi należności pracowniczych. Istota zagadnienia prawnego przedstawionego przez skarżącego nie koresponduje z treścią żądania pozwu.

Wyrażony w art. 321 § 1 k.p.c. zakaz orzekania ponad żądanie jest przejawem zasad dyspozycyjności i kontradyktoryjności. Oznacza, że o treści wyroku zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym, decyduje żądanie strony.

Zestawienie treści wyroku, w tym podstawy faktycznej jego wydania, z treścią pozwu (sprecyzowanymi przez powoda żądaniami zapłaty diet za poszczególne okresy odbywania różnych podróży służbowych) nie pozwala na przyjęcie tezy o naruszeniu przez Sąd *meriti* przepisu art. 321 § 1 k.p.c. Powód dochodził pozwem kwot za szczegółowo opisane okresy o łącznej wartości 30.176,18 zł. Sąd pierwszej instancji, uznając, że należności za okres od 15 lipca 2011 r. do 17 lipca 2012 r. zostały wypłacone powodowi, oddalił powództwo w znacznej części. Zasądził ostatecznie na rzecz powoda kwotę 10.909,90 zł, czyli istotnie mniej niż domagał się powód. Pozwany nie przedstawił dowodu na spełnienie świadczenia z tytułu diet za wcześniejsze okresy (przed 15 lipca 2011 r.), dlatego też Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego część dochodzonych

pozwem kwot należnych powodowi z tytułu podróży służbowych od stycznia 2011 r. do 14 lipca 2011 r. Zasądzona kwota nie wykracza poza kwotę dochodzoną pozwem ani podstawy faktyczne roszczenia.

Chybione jest również twierdzenie skarżącego o oczywistej zasadności skargi, wynikającej z nieuwzględnienia przez Sąd *meriti* zarzutu przedawnienia oraz nieuwzględnienia w całości apelacji pozwanego, mimo wielu rażących sprzeczności w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa, skarga jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zaskarżone skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna od razu, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Oczywiste naruszenie prawa jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Strona skarżąca podniosła zarzut przedawnienia „ponad kwotę dochodzoną pozwem”. Samo sformułowanie zarzutu pozwala na przyjęcie, że jego przedmiotem są roszczenia majątkowe nieobjęte pozwem, czyli takie, o których Sąd w myśl art. 321 § 1 k.p.c. w obecnym postępowaniu nie był władny rozstrzygać. Nie można twierdzić, że Sąd nie uwzględnił zarzutu przedawnienia w stosunku do roszczeń, o których nie rozstrzygał (nie objął ich wyrokiem).

Okoliczność, że uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie zawiera – jak twierdzi autor skargi kasacyjnej – szczegółowej analizy każdego z zarzutów apelacji, nie prowadzi do wniosku, że orzeczenie to jest oczywiście wadliwe. Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach

apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd drugiej instancji w uzasadnieniu swojego wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 4 września 2014 r., II CSK 478/13, LEX nr 1545029; postanowienie Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2015 r., II CSK 265/15, LEX nr 2148629; postanowienie Sądu Najwyższego z 14 marca 2018 r., II PK 120/17, LEX nr 2488061). Szczegółowa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz motywów zaskarżonego orzeczenia nie pozwala na stwierdzenie, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał zarzutów apelacji.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał, aby istniały przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania. W konsekwencji z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.